

CENTER FOR
SOCIALE MEDIER
TECH OG DEMOKRATI

KULTUR MINISTERIET
SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

UNDERSØGELSE

DANSKERNES HOLDNING TIL DEN DEMOKRATISKE SAMTALE PÅ ONLINE PLATFORME

INDHOLD

INDLEDNING 3

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER 4

OM CENTER FOR SOCIALE MEDIER, TECH OG DEMOKRATI 6

OM UNDERSØGELSEN 7

1 DANSKERNES HOLDNING TIL
DEN OFFENTLIGE SAMTALE PÅ ONLINE PLATFORME 9

2 DANSKERNES HOLDNING TIL
INDHOLDSMODERATION OG ALGORITMISK TILPASNING AF INDHOLD ONLINE 14

3 DANSKERNES HOLDNING TIL
MISINFORMATION OG DESINFORMATION PÅ ONLINE PLATFORME 20

REFERENCER 25

INDLEDNING

Den digitale udvikling har fundamentalt ændret måden, hvorpå danskerne kommunikerer, interagerer og debatterer med hinanden. Sociale medier er i dag en udbredt nyhedskilde i befolkningen, og for unge den primære kilde til nyheder[1]. Samtidig er de store digitale platforme blevet en nærmest uomgængelig kilde til underholdning, fællesskaber, spil mv. med stor betydning for det danske samfund, demokrati og danskernes liv.

I takt med at den offentlige samtale er rykket online, defineres den fælles virkelighed i stigende grad gennem det filter, som de store techvirksomheder og sociale medieplatforme lægger ned over danskernes fælles samtale. Derudover har fremkomsten af de store sociale medieplatforme givet mulighed for øget udbredelse af mis- og desinformation.

Muligheden for at deltage i den offentlige debat online kommer derfor med en række opmærksomhedspunkter og rejser flere spørgsmål. For hvad betyder det for danskerne, når debatten foregår online? Hvad betyder indholdsmoderation for debatten? Hvor opmærksomme er danskerne på mis- og desinformation? Og hvilken betydning har mis- og desinformation for tilliden til demokratiet, nyhedsmedier og beslutningstagere i Danmark? Det er centrale spørgsmål for forståelsen af både potentialer og udfordringer for den offentlige samtale på online platforme.

Slots- og Kulturstyrelsens Center for sociale medier, tech og demokrati har derfor gennemført en undersøgelse af danskernes holdninger til 1) Den offentlige samtale på online platforme, 2) Indholdsmoderation og algoritmisk tilpasning af indhold online og 3) Mis- og desinformation på online platforme blandt et repræsentativt udsnit af den voksne danske befolkning.

Formålet med undersøgelsen er at give et overordnet indblik i danskernes holdninger til og oplevelser med ovennævnte emner. Undersøgelsen går ikke i dybden med årsager til danskernes holdninger. Undersøgelsen har derimod et eksplorativt sigte og fremviser indikationer på sammenhænge, der kan fungere som afsæt for yderligere undersøgelse, som kan bidrage til at skabe mere robust viden på området.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

DANSKERNES HOLDNING TIL DEN OFFENTLIGE SAMTALE PÅ ONLINE PLATFORME

Danskerne er ofte til stede på online platforme, men deltager i begrænset omfang i den offentlige samtale online

- Godt tre ud af fire af de adspurgte besøger dagligt en eller flere online platforme.
- Fire pct. indgår aktivt i den offentlige samtale online ved dagligt selv at lave opslag, og tre pct. ved dagligt at kommentere på opslag.

Danskerne oplever samtaler på online platforme som polariserende og præget af en hård tone

- Knap tre ud af fire af de adspurgte danskere er enten enige (36 pct.) eller overvejende enige i (38 pct.), at offentlige samtaler på online platforme er præget af en hård tone mens to ud af tre enten er enige (32 pct.) eller overvejende enige i (35 pct.) at samtalerne er polariserende.
- Hver femte er enten enig (fem pct.) eller overvejende enig i (15 pct.), at offentlige samtaler på online platforme er interessante at deltage i, mens godt hver tredje enten er enig (9 pct.) eller overvejende enig i (25 pct.), at offentlige samtaler online giver dem viden om emner, de interesserer sig for.

Danskerne er splittede i deres opfattelse af, om det er en gevinst for den offentlige samtale, at man i dag kan debattere online

- En tredjedel af de adspurgte mener, at det er en gevinst (33 pct.), mens knap en tredjedel mener, at det er en forringelse (30 pct.) for den offentlige samtale, at man i dag har mulighed for at debattere online.

DANSKERNES HOLDNING TIL INDHOLDSMODERATION OG ALGORITMISK TILPASNING AF INDHOLD ONLINE

Danskerne er overordnet positivt indstillede over for moderation af debatter online

- 59 pct. af de adspurgte danskere er enten enige (27 pct.) eller overvejende enige i (32 pct.), at der er behov for moderation at offentlige debatter online.

Danskerne er overvejende enige i, at det er en demokratisk udfordring, at algoritmer bestemmer det indhold, man præsenteres for online

- 30 pct. af de adspurgte danskere er enige og 29 pct. er overvejende enige i, at det er en demokratisk udfordring, hvis det indhold, man præsenteres for online, er bestemt af algoritmer.
- Samlet udtrykker knap to ud af tre (62 pct.) ligeledes bekymring for, at de får et skævt billede af aktuelle begivenheder i Danmark, når det indhold, de præsenteres for online er bestemt af algoritmer og tilpasset dem.
- De adspurgte danskere er splittede i deres holdning til, hvorvidt det er godt, at det indhold de præsenteres for online er tilpasset til dem og deres interesser eller ej. Mens knap hver fjerde er enten enig (fem pct.) eller overvejende enig (19 pct.), så er godt hver tredje enten uenig (13 pct.) eller overvejende uenig i (21 pct.) samme. Den største svarkategori for dette spørgsmål er "hverken enig eller uenig", som 30 pct. af de adspurgte svarer.

DANSKERNES HOLDNING TIL MISINFORMATION OG DESINFORMATION PÅ ONLINE PLATFORME

Et flertal af danskerne er bekymrede for konsekvenserne af udbredelsen af mis- og desinformation

- Samlet udtrykker 66 pct. af de adspurgte danskere en bekymring for, at udbredelsen af mis- og desinformation giver dem et skævt billede af, hvad der foregår i Danmark.
- 72 pct. er bekymrede for at få et skævt billede af, hvad der foregår i resten af verden pga. udbredelsen af mis- og desinformation.

Et flertal af danskerne tror, at mis- og desinformation påvirker demokratiske valg, også i Danmark

- Knap hver tredje af de adspurgte danskere angiver, at de tror, at mis- og desinformation i meget høj grad (10 pct.) eller i høj grad (21 pct.) påvirker demokratiske valg i Danmark.
- 41 pct. angiver, at de tror, at mis- og desinformation i nogen grad påvirker demokratiske valg i Danmark.

Størstedelen af danskerne vurderer, at de har set mis- og desinformation på online platforme

- 65 pct. af de adspurgte danskere angiver, at de ved eller tror, at de har set desinformation på online platforme, mens 68 pct. angiver, at de ved eller tror, at de har set misinformation online.
- Enslydende svar indikerer, at danskerne har svært ved at skelne mellem mis- og desinformation, når de støder på det på online platforme.

OM CENTER FOR SOCIALE MEDIER, TECH OG DEMOKRATI

Center for sociale medier, tech og demokrati er etableret under Slots- og Kulturstyrelsen som en del af Medieaftalen 2023-2026: "Samling om frie medier og stærkt dansk indhold". Centeret skal understøtte regeringens arbejde på tech- og medieområdet og være med til at understøtte og kvalificere den offentlige tech- og mediedebat.

Centeret skal bl.a. bidrage til at skabe mere viden om og monitorere tech-giganternes effekter på demokrati, sammenhængskraft og trivsel. Det skal derudover understøtte større gennemsigtighed og bedre adgang for forskere til at anvende data fra tech-giganter samt fokusere på ytringsfriheden som en afgørende forudsætning for den demokratiske samtale, herunder også på sociale medier. Som led heri er centeret årligt ansvarlig for udarbejdelsen af en uvildig undersøgelse om tech-giganternes indflydelse på demokrati, trivsel og samfundsmæssig sammenhængskraft i Danmark.

Centeret skal herudover bl.a. bidrage til at styrke Danmarks interessevaretagelse i EU på medie- og tech-området med fokus på den demokratiske samtale og digital børnebeskyttelse.

OM UNDERSØGELSEN

Denne undersøgelse bygger på en spørgeskemaundersøgelse gennemført i perioden 12. december – 18. december 2023. Spørgerammen er udarbejdet af Center for sociale medier, tech og demokrati og består af en række spørgsmål inden for temaerne præsenteret ovenfor. Data er indsamlet digitalt af Verian. Spørgeskemaet er besvaret af 1101 respondenter i alderen 18-92 år som stammer fra Verians online surveypanel. Data er vægtet således, at analyserne er repræsentative for den voksne danske befolkning, hvad angår køn, alder, uddannelse, region og partivalg ved seneste folketingsvalg. Når der i undersøgelsen henvises til konkrete resultater fra spørgeskemaundersøgelsens besvarelser fra de adspurgte danskere, kan disse tal således give en indikation om, hvad holdningen er blandt den voksne danske befolkning på disse tematiske områder.

Resultaterne i undersøgelsen er forbundet med en vis statistisk usikkerhed, da de baserer sig på en repræsentativ stikprøves besvarelse af spørgeskemaet og ikke på besvarelser fra hele den voksne danske befolkning. Usikkerheden for hvert enkelt resultat angives med en 95 % sikkerhedsgrænse og afrapporteres i bilag 2.

Respondentgruppen er ved størstedelen af spørgsmålene på 1040 respondenter. Dette skyldes, at respondenter, som har svaret "Aldrig" til det indledende spørgsmål eller "Hvor ofte besøger du en eller flere online platforme?", er blevet sorteret fra ved størstedelen af de efterfølgende spørgsmål, som handler om erfaringer med online platforme. Analyseudvalget for undersøgelsens konkrete spørgsmål vil fremgå af figurerne i undersøgelsen.

I spørgeskemaet er respondenterne blevet bedt om at forholde sig til en række forhold forbundet med den offentlige samtale, moderation og mis- og desinformation på online platforme. Online platforme skal i denne undersøgelse forstås som alle former for platforme, hvor man kan interagere offentligt med hinanden online fx nyhedsmediers platforme (inkl. kommentarspor), kommunikationstjenester, debatfora og sociale medier. Der skelnes altså ikke imellem specifikke platforme, hvorfor undersøgelsen kan bidrage med et overordnet indblik på tværs af platforme. Resultaterne skal dermed læses med det forbehold, at online platforme varierer meget fra hinanden og kan bruges på forskellige måder og til forskellige formål. Det er derfor forventeligt, at andre undersøgelser, der fokuserer på specifikke online platforme, i en vis grad vil variere fra denne undersøgelses fund.

1

DANSKERNES HOLDNING TIL DEN OFFENTLIGE SAMTALE PÅ ONLINE PLATFORME

BOKS 1 **UNDERSØGELSENS BEGREBSAFKLARING AF "DEN OFFENTLIGE SAMTALE PÅ ONLINE PLATFORME"**

Den offentlige samtale på online platforme kan indbefatte opslag, kommentarspor, reaktioner mv. og kan bl.a. omhandle samfundsbegivenheder, sport, politik, skole- og foreningsliv samt kultur. Respondenterne er blevet bedt om ikke at medtænke private samtaler, de deltager i på online beskedtjenester såsom Messenger og WhatsApp eller over sms.

Godt tre ud af fire af de adspurgte besøger dagligt en eller flere online platforme.

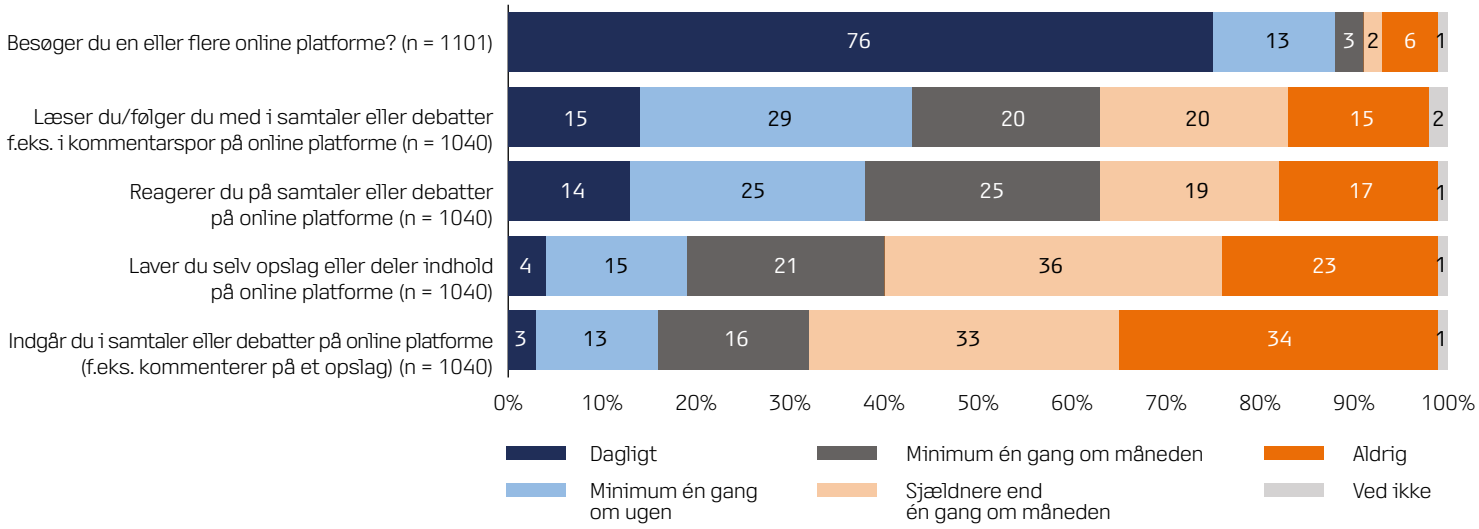
Digitaliseringen har skabt nye muligheder for at indgå i den offentlige samtale, som i dag i stigende grad foregår på online platforme. Dette giver anledning til at undersøge, hvordan danskerne indgår i den offentlige samtale online, samt hvad danskerne mener om den offentlige samtale online.

I undersøgelsen er et repræsentativt udsnit af den voksne danske befolkning blevet bedt om at forholde sig til den offentlige samtale på online platforme generelt, og der skelnes, som nævnt, ikke mellem forskellige online platforme. Undersøgelsen kan ikke sige noget om den offentlige samtale på den enkelte online platform, da platforme vil variere i brugerflade og have forskellige anvendelsesformer. Resultaterne kan dog give en indikation af, hvor meget danskerne generelt indgår i offentlige samtaler på online platforme, samt hvordan den offentlige samtale på online platforme generelt opleves. Danskernes oplevelse af den offentlige samtale vil dog i praksis afhænge af hvilken platform, der er tale om.

DANSKERNE ER OFTE TIL STEDE PÅ ONLINE PLATFORME MEN DELTAGER I BEGRÆNSET OMFANG I DEN OFFENTLIGE SAMTALE ONLINE

De adspurgte danskere besøger hyppigt online platforme. Godt tre ud af fire besøger dagligt en eller flere online platforme, jf. figur 1. Selvom de adspurgte danskere hyppigt besøger online platforme, viser det sig, at kun fire pct. indgår aktivt i den offentlige samtale online ved dagligt selv at lave opslag, og kun tre pct. ved dagligt at kommentere på opslag.

FIGUR 1: Hvor ofte ...

Anm.: Se bilag 2, tabeller 1-5. Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n varierer i figuren. Det skyldes, at første spørgsmål, der afbilledes ("Hvor ofte besøger du en eller flere online platforme"), er et baggrundsspørgsmål, hvor de respondenter, som har svaret "Aldrig" er blevet sorteret fra i de resterende spørgsmål i figuren. Ved det første spørgsmål har der været en ekstra svarkategori "Ønsker ikke at svare", som har været en mulig svarkategori ved alle baggrundsspørgsmål. 0,8 pct. har valgt denne svarkategori, som ikke afbilledes ikke i figuren, men kan ses i bilag 2, tabel 1. **Kilde:** Verian 2023

BOKS 2 **DANSKERNES ONLINE TILSTEDEVÆRELSE I LIGNENDE UNDERSØGELSER**

Resultaterne fra nærværende undersøgelse stemmer overens med tal fra Digital Democracy Centres (DDC) rapport "Digitaliseringen af den demokratiske samtale og deltagelsen i politiske diskussioner online"[2] , som viser, at den mest udbredte form for politisk engagement online er det mere passive engagement såsom at læse eller følge med i politiske diskussioner uden selv at deltage i dem. Til sammenligning viser DDC's rapport, at kun tre pct. af danskerne hhv. ugentligt selv deler politisk indhold online og ugentligt kommenterer eller på anden vis indgår aktivt i politiske diskussioner online. Disse tal er lavere end tallene for aktiv deltagelse i samtaler og debatter online i nærværende undersøgelse. Dette kan hænge sammen med, at DDC kun undersøger politiske diskussioner, og nærværende undersøgelse undersøger den offentlige samtale mere bredt.

Resultaterne fra nærværende undersøgelse for, hvor ofte danskerne besøger online platforme, er ligeledes en anelse lavere end data fra Danmarks Statistiks udgivelse "It-anvendelse i befolkningen 2023", som angiver, at 83 pct. af befolkningen i alderen 16-74 år er online flere gange dagligt . Det er dog forventeligt, at andelen i nærværende undersøgelse er lavere, da populationen i nærværende undersøgelse (18-92 år) er ældre end populationen i Danmarks Statistiks udgivelse (16-74 år). Begge undersøgelser viser således, at brugen af online platforme falder med alderen (se bilag 2, tabel 6). Derudover spørger DST bredere ind til, hvor ofte respondenterne er online ved at spørge, hvor ofte respondenterne har "været på internettet de seneste tre måneder", hvor nærværende undersøgelse kun spørger ind til online platforme.

De adspurgte reagerer oftere på samtaler og debatter online, og læser eller følger med i samtaler online, end de laver opslag og kommenterer på opslag. Med reagerer menes fx at trykke "synes godt om" på et opslag eller reagere på et opslag med en emoji (fx en smiley).

Der er en større andel blandt de 18-29-årige end blandt de ældre aldersgrupper, som reagerer på opslag samt læser og følger med i samtaler og debatter online. 21 pct. af de 18-29-årige reagerer således dagligt på opslag online sammenlignet med kun otte pct. i aldersgruppen 70+. Ligeledes følger 21 pct. af de 18-29-årige dagligt med i samtaler og debatter online sammenlignet med syv pct. i aldersgruppen 70+. Forskellen mellem yngre og ældre aldersgrupper er ganske små, når det kommer til hvor ofte, man selv laver opslag på online platforme, samt hvor ofte, man deltager i offentlige samtaler i form af at kommentere på opslag jf. bilag 2, tabeller 7-10. Disse observationer tyder på, at det generelt er nogle få, som hyppigt deltager aktivt i offentlige samtaler og debatter online. Dermed tyder observationerne på, at størstedelen af danskerne har en mere passiv adfærd på online platforme og nøjes med at læse med uden selv at deltage aktivt. Dette til trods for, at godt tre ud af fire besøger online platforme dagligt.

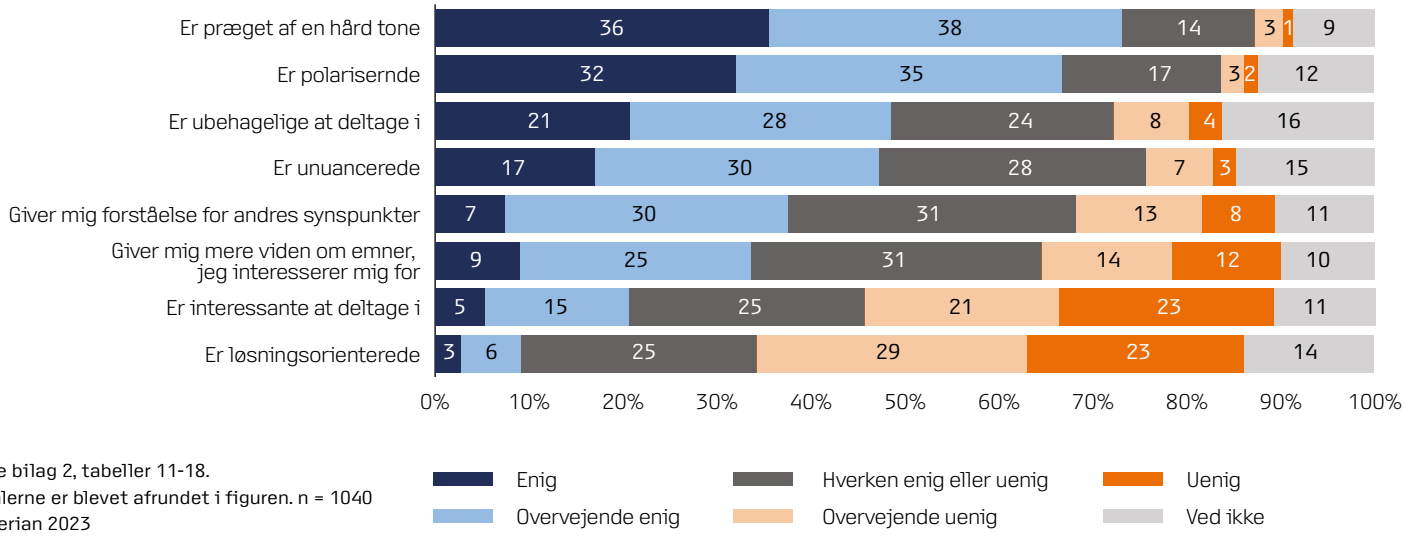
DANSKERNE OPLEVER SAMTALER PÅ ONLINE PLATFORME SOM POLARISERENDE OG PRÆGET AF EN HÅRD TONE

Tre ud af fire oplever, at samtaler på online platforme er præget af en hård tone."

De adspurgte danskere tillægger i højere grad den offentlige samtale på online platforme negativt ladede beskrivelser end positivt ladede beskrivelser. Fx er knap tre ud af fire enten enige (36 pct.) eller overvejende enige i (38 pct.), at offentlige samtaler på online platforme er præget af en hård tone, mens to ud af tre enten er enige (32 pct.) eller overvejende enige i (35 pct.), at offentlige samtaler online er polariserende, jf. figur 2.

Der er relativt store forskelle i oplevelsen af samtalen på online platforme, når man kigger på uddannelsesniveau. Hvor 84 pct. af de med længerevarende uddannelser enten er enige (43 pct.) eller overvejende enige i (41 pct.), at offentlige samtaler online er præget af en hård tone, er 70 pct. blandt de med grundskole som deres længst gennemførte uddannelse enten enige (31 pct.) eller overvejende enige (39 pct.) i samme udsagn, jf. bilag 2, tabel 19.

FIGUR 2: Hvor enig eller uenig er du i, at offentlige samtaler på online platforme ...

Anm.: Se bilag 2, tabeller 11-18.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Kilde: Verian 2023

Endnu større er forskellen ved udsagnet om samtalen som polariserende. Her er 90 pct. blandt de med længerevarende uddannelser enten enige (51 pct.) eller overvejende enige i (39 pct.), at samtalerne er polariserende. Til sammenligning er 57 pct. af de med grundskole som deres længst gennemførte uddannelse enten enige (23 pct.) eller overvejende enige (34 pct.) i samme udsagn – en forskel på 33 procentpoint, jf. bilag 2, tabel 20. Ovenstående indikerer, at danskere med længerevarende uddannelser generelt oplever samtalen på online platforme mere negativt end de danskere med grundskole som deres længst gennemførte uddannelse.

Ser man på nogle af de mere positive beskrivelser af den offentlige samtale, er kun 20 pct. enten enige (5 pct.) eller overvejende enige i (15 pct.), at offentlige samtaler på online platforme er interessante at deltage i, mens godt hver tredje enten er enig (9 pct.) eller overvejende enig i (25 pct.), at offentlige samtaler online giver dem viden om emner, de interesserer sig for jf. figur 2.

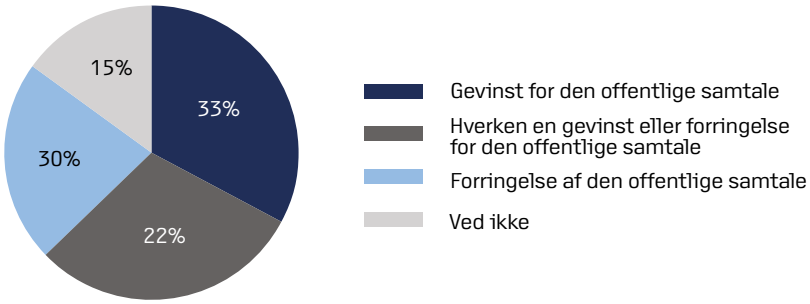
En relativt stor andel vælger kategorien "Hverken enig eller uenig" ved stort set alle udsagnene om den offentlige samtale online i figur 2. Det kan skyldes, at danskerne bruger forskellige online platforme på forskellige måder, og fx oplever tonen på én platform som særligt slem, mens offentlige samtaler på en anden platform kan opleves som interessante eller løsningsorienterede, hvorfor det kan være svært at tage stilling samlet på tværs at platforme. Kun ved udsagnene om den offentlige samtale online som værende hhv. præget af en hård tone og polariserende, er de adspurgte danskere mere tydelige i deres stillingtagen, idet der ses en mindre tilslutningen til kategorien "Hverken enig eller uenig" ved disse udsagn.

DANSKERNE ER SPLITTEDE I DERES OPFATTELSE AF, OM DET ER EN GEVINST FOR DEN OFFENTLIGE SAMTALE, AT MAN I DAG KAN DEBATTERE ONLINE

Når de adspurgte danskere primært opfatter den offentlige samtale på online platforme negativt og samtidig i vid udstrækning undlader at deltage aktivt i samtalen, giver det anledning til at undersøge, hvorvidt danskerne synes, at det er en gevinst eller forringelse for den offentlige samtale, at man i dag har mulighed for at debattere online. Her er de adspurgte danskere forholdsvist splittede i deres opfattelse, jf. figur 3. Det er således både omkring hver tredje, der mener,

at det er en gevinst, og hver tredje der mener, at det er en forringelse for den offentlige samtale at man kan debattere online, mens den sidste tredjedel enten svarer "Ved ikke" eller at det "Hverken er en gevinst eller en forringelse for den offentlige samtale".

FIGUR 3: Synes du, at det er en gevinst eller forringelse for den offentlige samtale, at man i dag har mulighed for at debattere online? ...

Anm.: Se bilag 2, tabel 21. Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1101. De oprindelige svarkategorier: "Det er en klar gevinst for den offentlige samtale", "Det er overvejende en gevinst for den offentlige samtaler", "Det er hverken en gevinst eller forringelse for den offentlige samtale", "Det er overvejende en forringelse for den offentlige samtale", "Det er en klar forringelse for den offentlige samtale", "Ved ikke". **Kilde:** Verian 2023

Undersøgelsen viser, at yngre aldersgrupper i højere grad ser det som en gevinst, at man i dag har mulighed for at debattere online end ældre aldersgrupper gør. Fx mener 42 pct. af de 18-29-årige, at det er en klar (11 pct.) eller overvejende gevinst (31 pct.) for den offentlige samtale, at man i dag kan debattere online, mens kun seks pct. i aldersgruppen 70+ mener, at det er en klar gevinst og 19 pct., at det er en overvejende gevinst jf. bilag 2, tabel 22.

2

DANSKERNES HOLDNING TIL INDHOLDSMODERATION OG ALGORITMISK TILPASNING AF INDHOLD ONLINE

Godt tre ud af fire er enige eller overvejende enige i, at det bidrager til en god offentlig debat online, at online platforme sletter eller modererer opslag som er hadefulde.

På online platforme, såsom sociale medier, bliver langt det meste indhold skabt og delt af brugerne. For at sikre at det indhold, der bliver delt på online platforme ikke overskrider gældende lovgivning eller platformenes egne retningslinjer, er det nødvendigt, at platformene modererer indhold. Når platformene moderer indhold, kan de fx fjerne eller begrænse tilgængeligheden af indhold. De kan også suspendere brugere, som har overtrådt gældende lovgivning eller retningslinjer.

Når online platforme vurderer og moderer indhold - og dette ofte inden for en kort frist - er der en risiko for, at også fx lovligt indhold bliver fjernet. Hertil kommer, at også indhold, der ikke er ulovligt, men fx i strid med gældende retningslinjer, også risikerer at blive fjernet. Mange danskere bruger de sociale medier som en af de primære platforme bl.a. til at modtage og dele nyheder. Indholdsmoderation på de sociale medier kan derfor være problematisk ift., om retten til at ytre sig derved krænkes. Algoritmisk tilpasning af indhold online kan tilmed øge risikoen for, at indhold gøres mindre synligt på baggrund af kriterier, som alene den digitale platform har indsigt i.

DANSKERNE ER OVERORDNET POSITIVT INDSTILLEDE OVER FOR MODERATION AF DEBATTER ONLINE

For at undersøge danskernes holdning til moderation af debatter online, er de adspurgte danskere blevet bedt om at forholde sig til en række udsagn. Udsagnene omhandler forskellige aspekter af indholdsmoderation på online platforme, herunder moderationen af den offentlige debat generelt, moderation af særlige typer af indhold samt om forholdet mellem moderation og ytringsfrihed.

BOKS 3 KRAV TIL DIGITALE TJENESTER OM OFFENTLIG RAPPORTERING OM FJERNET OG REDIGERET INDHOLD

I forordningen om digitale tjenester[4] er der fastsat en række nærmere forpligtelser for digitale tjenester i EU. Forpligtelserne har bl.a. til formål at indføre en højere standard for gennemsigtighed og ansvarlighed i forbindelse med tjenesternes indholdsmoderation, reklamer og algoritmiske processer. Disse forpligtelser omfatter bl.a. krav om offentlig rapportering om fjernet og redigeret indhold.

Rapporteringsforpligtelsen betyder fx, at udbydere af formidlingstjenester mindst en gang om året skal offentliggøre klare og letforståelige rapporter om den indholdsmoderation, de har foretaget i den pågældende periode. Disse forpligtelser gælder dog ikke for formidlingstjenester, der er mikrovirksomheder eller små virksomheder, og som ikke er meget store onlineplatforme.

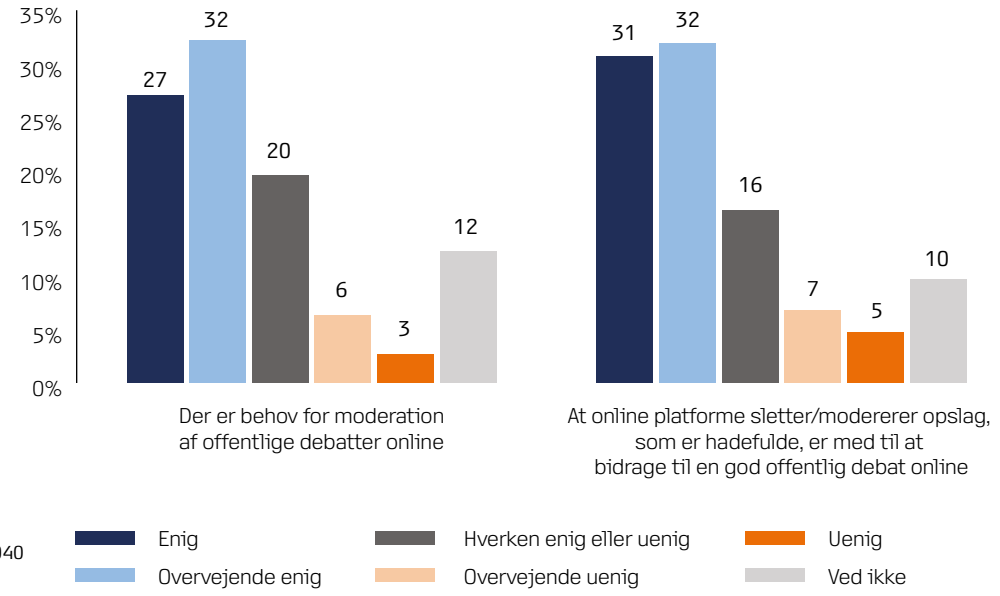
Reglerne giver herudover myndighederne adgang til en række yderligere oplysninger om meget store onlineplatforme og meget store onlinesøgemaskiners systemiske risici med henblik på at vurdere, om reglerne i forordningen overholdes, bl.a. ift. deres indholdsmoderationssystemer, jf. forordningens art. 40. Reglerne er fastsat i en erkendelse af, at meget store onlineplatforme og meget store onlinesøgemaskiner har en særlig indvirkning på samfundet.

Pr. 18. januar 2024 var der i alt 22 meget store platforme og søgemaskiner, hvoraf 20 for nuværende har udgivet deres fulde eller delvise gennemsigtighedsrapport for 2023[5].

Kommissionen har i en række tilfælde anmodet nogle af de meget store platforme om yderligere oplysninger for at vurdere, om de lever op til deres forpligtelser.

Knap tre ud af fem er enten enige (27 pct.) eller overvejende enige i (32 pct.), at der er behov for moderation af debatter online, jf. figur 4. Godt tre ud af fem er ligeledes enten enige (31 pct.) eller overvejende enige i (32 pct.), at det bidrager til en god offentlig debat online, at online platforme sletter eller modererer opslag, som er hadefulde, jf. figur 4. For begge udsagn er kun ca. hver tiende enten uenig eller overvejende uenig i dette.

FIGUR 4: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?...

Anm.: Se bilag 2, tabeller 23-24.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Kilde: Verian 2023

Det er altså tilsyneladende en relativ lille andel af danskerne, der som udgangspunkt stiller sig kritisk over for moderation af debatter online.

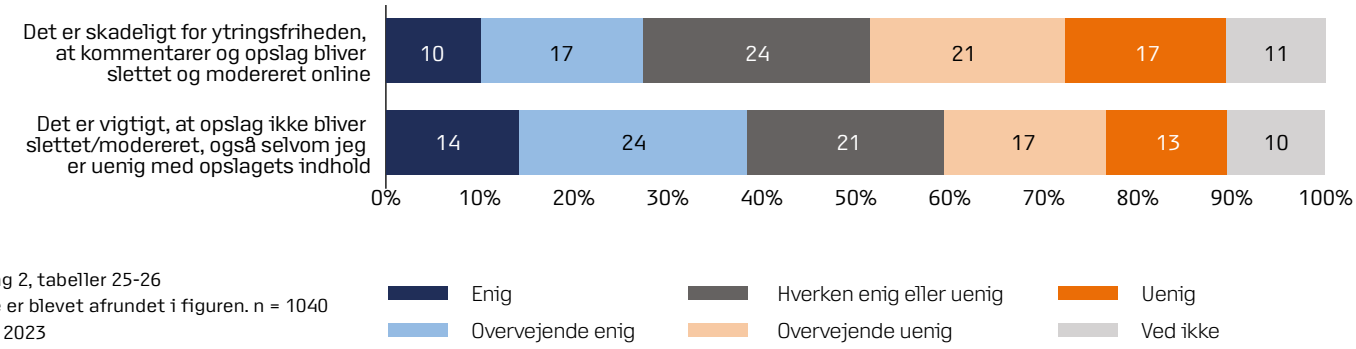
De adspurgte er mere splittede, når hensynet til ytringsfriheden medtænkes eksplicit i spørgsmålet om moderation frem for, når der spørges til moderation generelt.

38 pct. er enten uenige (17 pct.) eller overvejende uenige i (21 pct.), at det er skadeligt for ytringsfriheden, at kommentarer og opslag bliver slettet og modereret online jf. figur 5. Omvendt er godt hver fjerde enten enig (10 pct.) eller overvejende enig (17 pct.) heri.

Knap en fjerdedel svarer "Hverken enig eller uenig". Den relativt splittede svarfordeling kan indikere, at det potentielt er mere dilemmafyldt at forholde sig til moderationens betydning for ytringsfriheden, end det er at forholde sig til, hvorvidt der er behov for moderation af debatter og samtaler online. Der er dog flere, som er uenige end enige i, at moderation er skadeligt for ytringsfriheden.

De adspurgte danskere er lige så splittede, når det kommer til, hvorvidt det er vigtigt, at opslag ikke bliver slettet eller modereret, også selvom man er uenig i opslagets indhold. Her er 38 pct. enten enige (14 pct.) eller overvejende enige i (24 pct.), at opslag ikke skal slettes eller modereres, mens samlet 30 pct. er uenige heri, jf. figur 5.

FIGUR 5: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Anm.: Se bilag 2, tabeller 25-26
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Kilde: Verian 2023

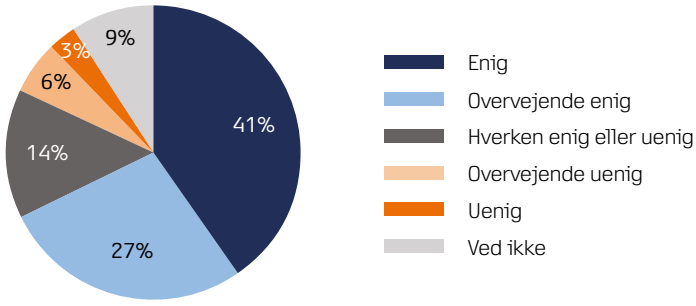
Disse fund indikerer, at danskerne overordnet set er positivt indstillede over for indholdsmoderation på online platforme. Der ses således stor tilslutning til moderation af hadefulde kommentarer, men mindre tilslutning til moderation af opslag som man selv er uenig i. Samtidig er danskerne splittede i deres holdning til, om moderation af indhold på online platforme er skadeligt for ytringsfriheden.

DANSKERNE EFTERSPØRGER MERE BESKYTTELSE AF BØRN OG UNGE MOD UBEHAGELIGE OPLEVELSER ONLINE

Flertallet af de adspurgte danskere svarer, at de enten er enige (41 pct.) eller overvejende enige i (27 pct.), at "online platforme bør gøre mere for at beskytte børn og unge mod ubehagelige oplevelser online ved i højere grad at moderere det indhold, de ser online" jf. figur 6. Kun knap hver tiende erklærer sig enten uenig eller overvejende uenig i dette udsagn.

FIGUR 6: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Online platforme bør gøre mere for at beskytte børn og unge imod ubehagelige oplevelser online ved i højere grad at moderere det indhold, de ser online.

Anm.: Se bilag 2, tabel 27.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Kilde: Verian 2023

BOKS 4 **UNDERSØGELSENS BEGREBSAFKLARING AF ALGORITMISK TILPASNING AF INDHOLD:**

I spørgeskemaundersøgelsen er respondenterne blevet præsenteret for følgende forklarende tekst: "Computeralgoritmer er i stigende grad med til at bestemme hvilket indhold, man præsenteres for online. Det betyder bl.a., at det indhold, du ser online ikke altid er det samme som det indhold, dine venner ser."

Disse fund kan indikere en bekymring blandt de adspurgte for, at platformene ikke gør nok for at sikre børn og unge imod at møde ubehageligt indhold på online platforme. Dette fund skal dog også ses i lyset af den store opmærksomhed, både blandt medier og politikere, på børn og unges digital liv og trivsel, som dermed kan bidrage til respondenternes opfattelse af netop dette emne som særligt problemfyldt og væsentligt.

DANSKERNE ER SPLITTEDE OM DE POSITIVE KONSEKVENSER VED ALGORITMISK TILPASNING AF INDHOLD

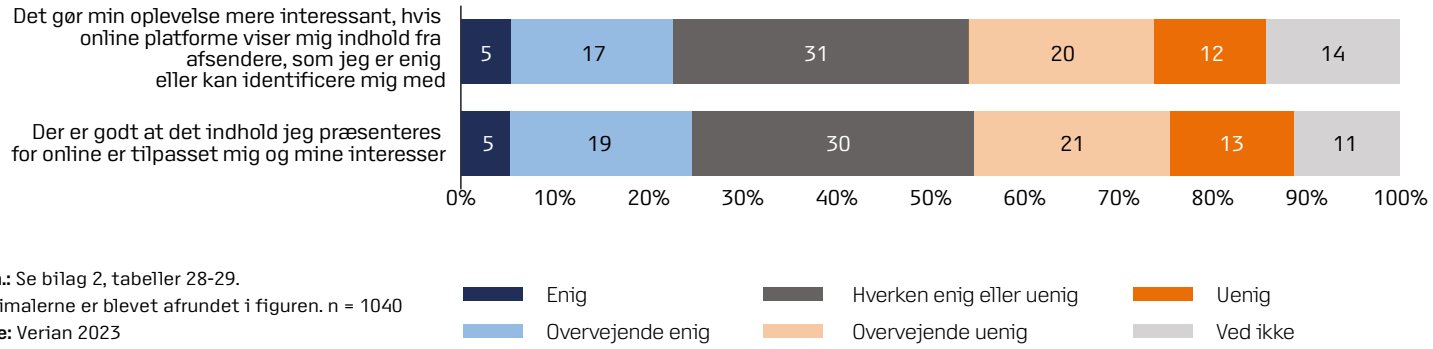
Når danskerne færdes på online platforme, er algoritmer med til at bestemme og tilpasse det indhold, de præsenteres for. Algoritmer spiller med andre ord en central rolle i at udvælge det indhold, som brugerne ser på online platforme, og dermed hvilke emner og opslag i den offentlige debat, som vi præsenteres for.

De adspurgte danskere er splittede i deres holdning til, hvorvidt det gør deres oplevelse bedre, at det indhold, de præsenteres for online er tilpasset dem, jf. figur 7.

Mens knap hver fjerde enten er enig (fem pct.) eller overvejende enig i (19 pct.), at det er godt, at det indhold, de præsenteres for online, er tilpasset dem og deres interesser, så er godt hver tredje enten uenig (13 pct.) eller overvejende uenig i (21 pct.) samme. Den største svarkategori for dette spørgsmål er "hverken enig eller uenig", som 30 pct. svarer.

Et lignende mønster gør sig gældende, når det kommer til, hvorvidt det vurderes at gøre ens oplevelse mere interessant, hvis online platforme viser én indhold fra afsendere, man er enig med eller kan identificere sig med. Her er knap hver fjerde enten enig (fem pct.) eller overvejende enig (17 pct.), godt en tredjedel uenig (12 pct.) eller overvejende uenig (20 pct.), mens 31 pct. svarer, at de hverken er enige eller uenige.

FIGUR 7: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Anm.: Se bilag 2, tabeller 28-29.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Kilde: Verian 2023

Den store tilslutning til kategorien "Hverken enig eller uenig" kan indikere, at det kan være svært at gennemskue og forholde sig til hvilken konkret effekt, algoritmer har på det indhold, man præsenteres for online.

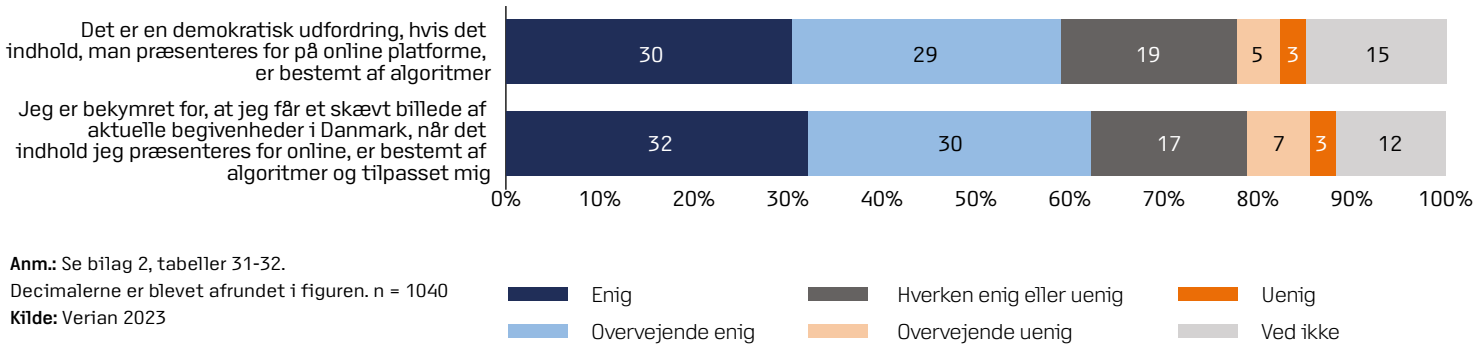
Unge forholder sig generelt mere positivt til de positive beskrivelser af algoritmisk tilpasning af indhold, end de ældre aldersgrupper. 44 pct. af de 18-29-årige er enten enige (11 pct.) eller overvejende enige i (33 pct.), at det er godt, at det indhold, de præsenteres for online, er tilpasset dem og deres interesser sammenlignet med aldersgruppen 60-69 år, hvor 12 pct. enten er enig (to pct.) eller overvejende enig (10 pct.) – en forskel på 32 procentpoint, jf. bilag 2, tabel 30.

DANSKERNE SER DET OVERVEJENDE SOM EN DEMOKRATISK UDFORDRING, AT ALGORITMER BESTEMMER DET INDHOLD, MAN PRÆSENTERES FOR ONLINE

Når de adspurgte danskere præsenteres for udsagn, der omhandler potentielle negative konsekvenser af algoritmisk tilpasning af indhold online, ses der en markant mere entydig og kritisk stillingtagen, end der ses ved ovenstående positive udsagn. Seks ud af ti er således enten enige (30 pct.) eller overvejende enige i (29 pct.), at det er en demokratisk udfordring, hvis det indhold, man præsenteres for online, er bestemt af algoritmer jf. figur 8.

Seks ud af ti er ligeledes bekymrede for, at de får et skævt billede af aktuelle begivenheder i Danmark, når det indhold, de præsenteres for online, er bestemt af algoritmer og tilpasset dem.

FIGUR 8: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Anm.: Se bilag 2, tabeller 31-32.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Kilde: Verian 2023

Den kritiske stillingtagen til algoritmisk tilpasning af indhold er særligt udbredt blandt dem med en lang videregående uddannelse. Fx er 77 pct. af de med en lang videregående uddannelse enten enige (44 pct.) eller overvejende enige i (33 pct.), at det er en demokratisk udfordring, hvis det indhold, man præsenteres for på online platforme, er bestemt af algoritmer. Til sammenligning er 45 pct. af de med ingen uddannelse eller grundskole, som deres længst gennemførte uddannelse, enige (22 pct.) eller overvejende enige i (23 pct.) samme – en forskel på 32 procentpoint., jf. bilag 2, tabel 33.

Disse fund indikerer en tydelig kritisk stillingtagen blandt danskerne, og særligt blandt danskere med en lang videregående uddannelse, til algoritmisk tilpasning af indhold.

Fact
Checking
alt

3

DANSKERNES HOLDNING TIL MISINFORMATION OG DESINFORMATION PÅ ONLINE PLATFORME

BOKS 5 **UNDERSØGELSENS BEGREBSAFKLARING AF MIS- OG DESINFORMATION**

Mis- og desinformation har det tilfælles, at de begge dækker over falskt eller vildledende indhold. I nærværende undersøgelse anvendes følgende definitioner, som ligeledes er præsenteret for spørgeskemaundersøgelsens respondenter:

- Misinformation og desinformation er det man i folkemunde kalder "fake news", altså falske nyheder. Man kan støde på mis-og desinformation i tekst, man læser i et opslag, men det kan også være i form af manipulerede billeder, lyd og video.

- Misinformation udgør nyheder, historier, opslag mm, som indeholder falske oplysninger, hvor afsenderen ikke er klar over, at indholdet er faktuelt forkert.

- Desinformation er indhold, som er delt velvidende, at indholdet er faktuelt forkert. Her bliver forkerte oplysninger altså delt med vilje, fx for at snyde eller vildlede.

Forskellen på mis- og desinformation findes således i afsenderens hensigt med at sprede det pågældende indhold.

I disse år accelererer udviklingen og udbredelsen af nye generative AI-værktøjer og AI-generet indhold. Mens denne udvikling bibringer nye kreative muligheder for at skabe indhold, så har teknologien nået et niveau, hvor det kan være svært at spotte, om indhold er genereret med AI.

Mis- og desinformation er ikke nye begreber, men udviklingen og udbredelsen af sociale medier, og senest udviklingen inden for AI, accelererer både produktion og spredning af mis- og desinformation.[6]

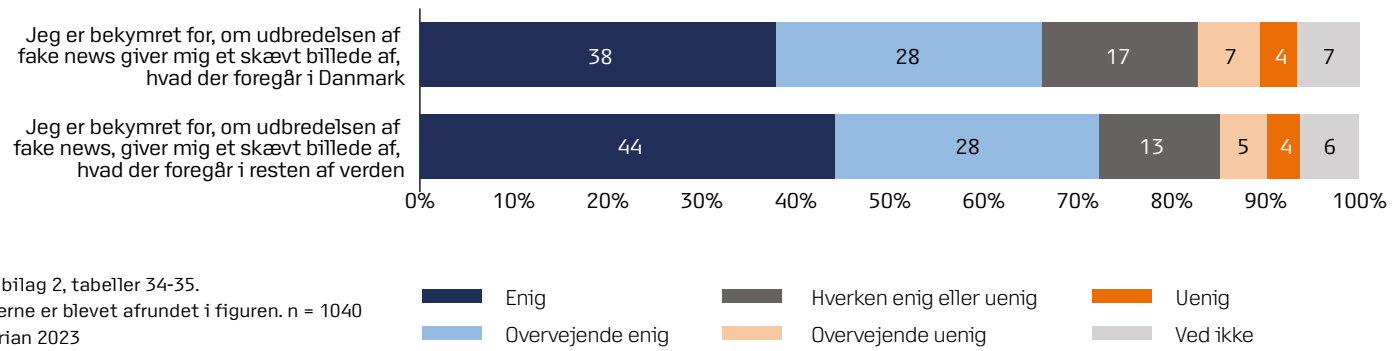
Amerikanske World Economic Forum har i deres Global Risks Report 2024[7] fremhævet AI-genereret mis- og desinformation som den største globale risiko mod verdensøkonomien de kommende to år. Det fremhæves, at mis- og desinformation kan forstyrre valgprocesser og medføre en voksende mistillid til information.

DANSKERNE ER BEKYMREDE FOR KONSEKVENSERNE AF UDBREDELSEN AF MIS- OG DESINFORMATION

I spørgeskemaet har vi præsenteret de adspurgte danskere for en række udsagn, som omhandler deres bekymring for og holdning til udbredelsen af mis- og desinformation (under samlebetegnelsen "fake news" jf. boks 5).

Generelt viser undersøgelsen, at et flertal udviser en bekymring for udbredelsen af mis- og desinformation. 66 pct. tilkendegiver således, at de er bekymrede for, at udbredelsen af mis- og desinformation giver dem et skævt billede af, hvad der foregår i Danmark, mens 72 pct. tilkendegiver, at de er bekymrede for at få et skævt billede af, hvad der foregår i resten af verden pga. udbredelsen af mis- og desinformation, jf. figur 9.

FIGUR 9: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

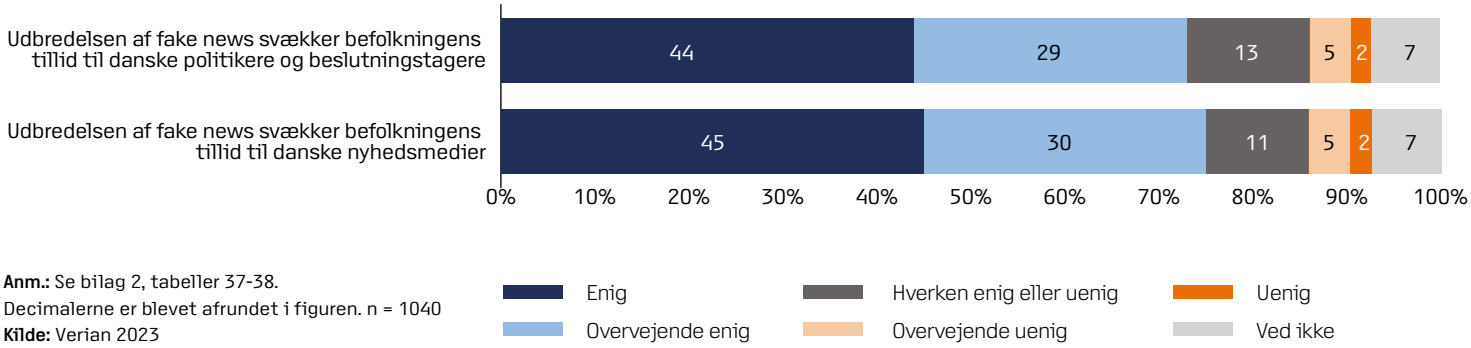
Anm.: Se bilag 2, tabeller 34-35.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Kilde: Verian 2023

66 pct. er bekymrede for, at udbredelsen af mis- og desinformation giver dem et skævt billede af, hvad der foregår i Danmark."

Ser man på forskellige aldersgruppers bekymring for udbredelsen af mis- og desinformation, udviser de ældre større bekymring ved at erklære sig enige eller overvejende enige i udsagnene. Fx er 57 pct. i alderen 18-29 år bekymrede for, at udbredelsen af mis- og desinformation giver dem et skævt billede af, hvad der foregår i Danmark, mens 80 pct. i alderen 60-69 år er bekymrede – en forskel på 23 procentpoint, jf. bilag 2, tabel 36.

De adspurgte danskere er ikke kun bekymrede for, at udbredelsen af mis- og desinformation giver dem et skævt billede af, hvad der foregår i Danmark og i resten af verden. Ca. tre ud af fire er således enige eller overvejende enige i, at udbredelsen af mis- og desinformation svækker befolkningens tillid til hhv. danske beslutningstagere og danske nyhedsmedier, jf. figur 10.

FIGUR 10: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Anm.: Se bilag 2, tabeller 37-38.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Kilde: Verian 2023

Det skal her bemærkes, at disse fund ikke er et udtryk for den faktiske spredning af mis- og desinformation på danske nyhedsmedier eller på online platforme, hvor dansk nyhedsindhold deles. Disse tal er alene et udtryk for de adspurgtes vurdering af, om udbredelsen af mis- og desinformation svækker befolkningens tillid til danske nyhedsmedier, og kan derfor alene bidrage til at give en indikation af den voksne danske befolknings bekymring for dette emne.

Generelt ses en tendens til, at ældre i højere grad end yngre mener, at mis- og desinformation svækker befolkningens tillid til beslutningstagere og nyhedsmedier. 79 % i aldersgruppen 60-69 år er således enten enige (52 pct.) eller overvejende enige i (27 pct.), at befolkningens tillid til beslutningstagere svækkes ved udbredelsen af mis- og desinformation, mens 68 pct. i aldersgruppen 18-29 år enten er enige (32 pct.) eller overvejende enige (36 pct.) – en forskel på 11 procentpoint mellem disse aldersgrupper. Denne tendens ses endnu tydeligere, når det kommer til hvorvidt, man mener, at befolkningens tillid til nyhedsmedier svækkes ved udbredelse af mis- og desinformation. 85 pct. i aldersgruppen 60-69 år er således enten enige (54 pct.) eller overvejende enige i (31 pct.) dette, mens 68 pct. i aldersgruppen 18-29 år enten er enige (32 pct.) eller overvejende enige (36 pct.) – en forskel på 17 procentpoint mellem disse aldersgrupper, jf. bilag 2, tabeller 39-40..

Bekymringen for mis- og desinformation hos så stor en andel af de adspurgte danskere kan indikere en opmærksomhed blandt den voksne befolkning på udbredelsen af mis- og desinformation. Det er samtidig et udtryk for, at en stor del af danskerne mener, at udbredelsen af mis- og desinformation svækker befolkningens tillid til danske beslutningstagere og nyhedsmedier. Resultaterne siger dog ikke noget om danskernes reelle tillid til beslutningstagere og nyhedsmedier, men er blot et udtryk for de adspurgtes vurdering af befolkningens tillid som helhed.

BOKS 6 **ANALYSE AF UDENLANDSKE AKTØRERS SPREDNING AF DES-INFORMATION VED DET NORSKE STORTINGSVALG**

Analyseinstituttet Analyse og Tal har sammen med Common Consultancy og det norske Forsvarets Forskningsinstitutt undersøgt, hvorvidt det Norske stortingsvalg i september 2021 blev påvirket af udenlandske aktører gennem spredning af (des)information og/eller manipulation af norske websites og sociale medier[8] .

Rapporten konkluderer, at der ikke er fundet tegn på, at udenlandske aktører har forsøgt at påvirke valgresultatet, valgdeltagelsen eller tilliden til valget. Den konkluderer dog også, at der findes udenlandske ikke-statslige aktører, der aktivt forsøger at sprede desinformation til et norsk publikum. Disse forsøg opnår kun et begrænset liv på sociale medier i Norge, med relativt lille spredning og få interaktioner.

DANSKERNE TROR, AT MIS- OG DESINFORMATION PÅVIRKER DEMOKRATISKE VALG

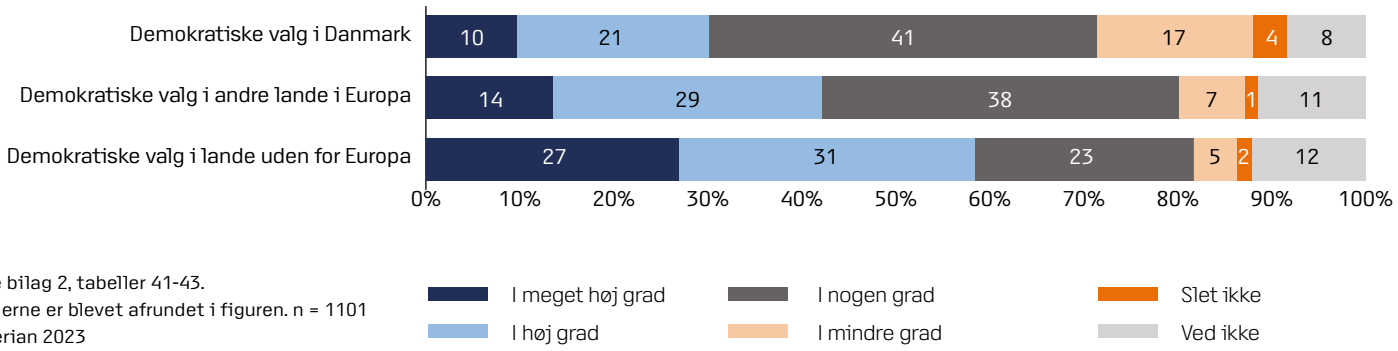
2024 er et rekordår for demokratiske valg, hvor halvdelen af verdens stemmeberettigede befolkning skal til stemmeurnerne i over 60 forskellige lande. Der er bl.a. valg i EU-medlemslandende til Europa-Parlamentet, og i syv af de mest folkerige lande, USA, Indien, Rusland, Mexico, Pakistan, Bangladesh og Indonesien. Året efter, i 2025, er der også valgår i Danmark, hvor der skal stemmes til kommunal- og regionsvalg.

Derfor er der grund til opmærksomhed på den rolle, som mis- og desinformation kan spille i forbindelse med bl.a. demokratiske valg i de kommende år.

Tal fra nærværende undersøgelse indikerer, at der hersker en vis bekymring blandt danskerne for, at mis- og desinformation påvirker demokratiske valg, både inden og uden for Danmarks grænser, men bekymringen er mindst ved valg i Danmark. Af figur 11 fremgår det, at knap hver tredje af de adspurgte danskere angiver, at de tror, at mis- og desinformation i meget høj (10 pct.) eller i høj grad (21 pct.) påvirker demokratiske valg i Danmark, og 41 pct. angiver, at de tror, at mis- og desinformation i nogen grad påvirker demokratiske valg i Danmark.

Til sammenligning angiver 43 pct., at de tror, at misinformation i meget høj (14 pct.) eller høj grad (29 pct.) påvirker demokratiske valg i andre europæiske lande, og godt halvdelen tror, at mis- og desinformation i meget høj (27 pct.) eller i høj grad (31 pct.) påvirker demokratiske valg i lande uden for Europa.

FIGUR 11: I hvilken grad tror du, at udbredelsen af mis- og desinformation påvirker:

Anm.: Se bilag 2, tabeller 41-43.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1101
Kilde: Verian 2023

Knap tre ud af fire tror, at mis- og desinformation i høj eller meget høj grad påvirker demokratiske valg i Danmark

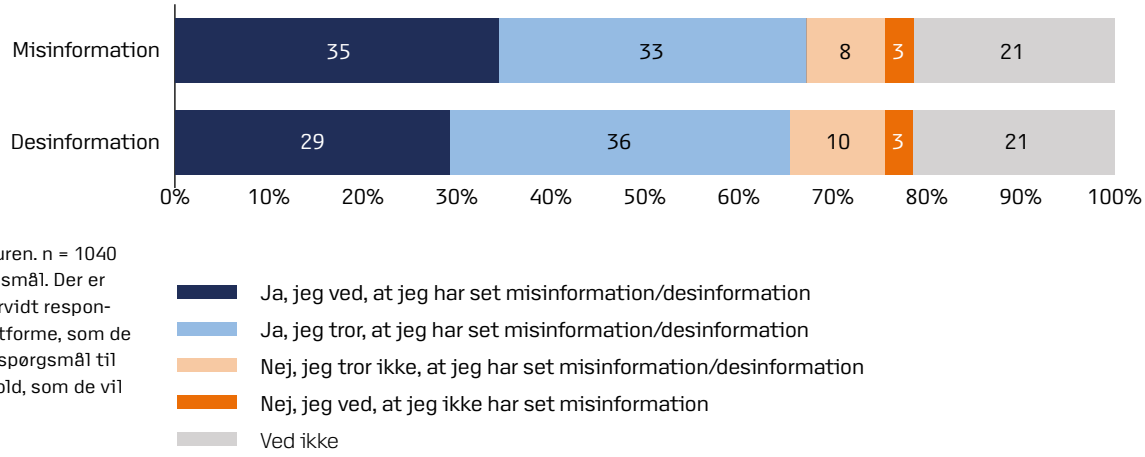
STØRSTEDELEN AF DANSKERNE VURDERER, AT DE HAR SET MIS- OG DESINFORMATION PÅ ONLINE PLATFORME

I takt med at spredningen af mis- og desinformation bliver mere udbredt på online platforme, er det nærliggende at undersøge, om danskerne selv har bemærket denne type af indhold på online platforme. Derfor er de adspurgte danskere i denne undersøgelse blevet bedt om at vurdere om de ved eller tror, at de har set hhv. mis- og desinformationsindhold på online platforme.

Det skal bemærkes, at fund fra denne undersøgelse ikke er udtryk for den faktiske udbredelse af mis- og desinformation på online platforme. Tallene er derimod et udtryk for de adspurgtes egen vurdering af, om de har mødt denne type af indhold på online platforme.

65 pct. angiver, at de ved eller tror, at de har set desinformation på online platforme, mens 68 pct. angiver, at de ved eller tror, at de har set misinformation online jf. figur 12.

FIGUR 12: Har du set indhold på online platforme, som du vil vurdere er misinformation/desinformation?

Anm.: Se bilag 2, tabeller 44-45.
Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040
Figuren afbilleder to separate spørgsmål. Der er således stillet ét spørgsmål til, hvorvidt respondenten har set indhold på online platforme, som de vil vurdere er misinformation, og ét spørgsmål til hvorvidt respondenten, har set indhold, som de vil vurdere er desinformation.
Kilde: Verian 2023

Disse fund stemmer overens med tal fra Danmarks Statistiks udgivelse "It-anvendelse i befolkningen 2023", som angiver, at 65 pct. af befolkningen har tænkt, at de har set falskt indhold på sociale medier eller nyhedssider[9] . Samtidig angiver kun tre pct. af de adspurgte i nærværende undersøgelse, at de ved, at de ikke har set hhv. misinformation og desinformation på online platforme.

Disse fund indikerer, at danskerne generelt er opmærksomme på, at mis- og desinformation eksisterer på online platforme. Samtidig svarer godt hver femte af de adspurgte, "Ved ikke" til spørgsmålene om, hvorvidt de har set hhv. misinformation og desinformation på online platforme, hvilket kan indikere, at der er en del af befolkningen, som potentielt har svært ved at forholde sig til begreberne misinformation og desinformation, eller har svært ved at vurdere om indhold, de ser online, er mis- eller desinformation.

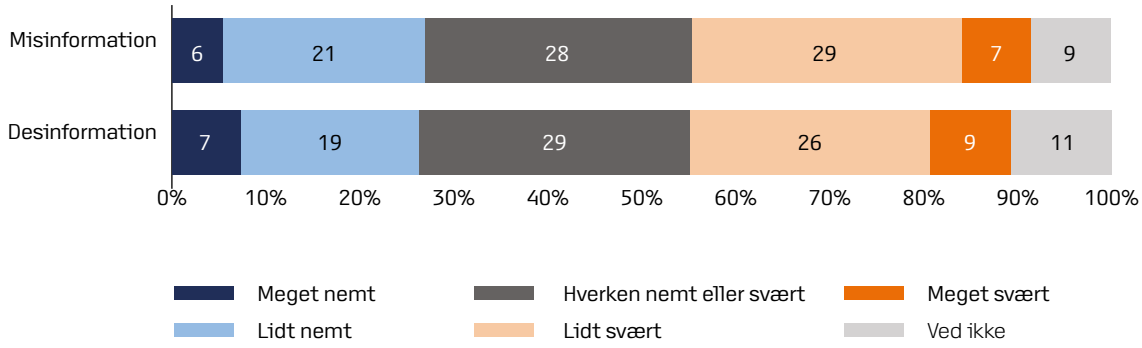
Svarfordelingerne i figur 12 for hvorvidt de adspurgte danskere mener at have set hhv. mis- og desinformation på online platforme er stort set ens og afviger højest med seks procentpoint i den enkelte svarkategori. Dette til trods for, at forskellen på mis- og desinformation er blevet præsenteret for respondenterne i spørgeskemaet. Når svarfordelingerne ligner hinanden i sådan en grad, kan det indikere, at danskerne mener, at de støder lige meget på hhv. mis- og desinformation. Det kan dog også indikere, at danskerne har svært ved at skelne mellem mis- og desinformation, når de støder på det på online platforme.

Den samme tendens viser sig, når danskerne skal forholde sig til, hvor nemt eller svært det er at vurdere om indhold, de præsenteres for online, er hhv. misinformation og desinformation. Her er svarfordelingerne stort set også ens. Der er således maksimalt tre procentpoints forskel på de samme svarkategorier i de to svarfordelinger. Dette indikerer yderligere, at det kan være svært at skelne mellem mis- og desinformation online.

Danskerne er splittede i vurderingen af, hvor nemt eller svært det er at vurdere, om indhold online er mis- og desinformation. Godt hver fjerde angiver, at det enten er meget nemt eller lidt nemt at vurdere, om indhold online er hhv. mis- og desin-

formation. Knap hver tredje angiver, at det hverken er nemt eller svært. Lidt over hver tredje angiver, at det er lidt svært eller meget svært at vurdere jf. figur 13.

FIGUR 13: Hvor nemt eller svært synes du, at det er at vurdere, om indhold, som du ser på online platforme, er misinformation/desinformation?

Anm.: Se bilag 2, tabeller 46-47. Decimalerne er blevet afrundet i figuren. n = 1040. iguren afbilleder to forskellige spørgsmål. Der er således stillet ét spørgsmål til hvor nemt eller svært, respondenten synes, det er at vurdere om indhold, som de ser på online platforme, er misinformation, og ét spørgsmål til hvor nemte eller svæt, respondenten synes, det er at vurdere, om indhold er desinformation. **Kilde:** Verian 2023

Det er særligt de ældre respondenter, der angiver at have svært ved at vurdere, om indhold på online platforme er mis- og desinformation. Fx angiver 44 pct. i aldersgruppen 70+ år og 45 pct. i aldersgruppen 60-69 år, at det er lidt svært eller meget svært at vurdere, om indhold er misinformation, hvor kun 25 % i aldersgruppen 18-29 år angiver, at det er lidt svært eller meget svært jf. bilag 2, tabel 48.

Til trods for, at størstedelen af de adspurgte danskere angiver, at de ved eller tror, at de har set mis- og desinformation online, eksisterer der altså samtidig en stor andel, særligt ældre, der har svært ved at vurdere, om indhold, de præsenteres for online, er mis- og desinformation.

Det skal bemærkes her, at disse tal ikke forklarer de adspurgte danskeres faktiske evner til at spotte indhold med mis- og desinformation, men indikerer de adspurgte danskeres tiltro til egne evner og digitale færdigheder på området.

REFERENCER

[1] Danmark Statistik 2024: Kulturvaner 3. kvt. 2023 nyhedsforbrug, Unge får nyheder på sociale medier - ældre på TV

[2] Lorenzen, de Vreese, & Dalen 2023: ***Digital Democracy Digital Democracy Centre Undersøger: Digitaliseringen af den demokratiske samtale og deltagelsen i politiske diskussioner online***, Syddansk Universitet

[3] Danmarks Statistik 2023: IT-anvendelse i befolkningen 2023

[4] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2065 af 19. oktober 2022 om et indre marked for digitale tjenester og om ændring af direktiv 2000/31/EF (forordning om digitale tjenester)

[5] Europa-Kommissionen 2024: Supervision of the designated very large online platforms and search engines under DSA

[6] OECD 2022: ***Building Trust and Reinforcing Democracy: Preparing the Ground for Government Action.*** Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development 2022

[7] World Economic Forum 2024: Global Risk Report 2024

[8] Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) 2021: ***Uønsket utenlandsk påvirkning? – kartlegging og analyse av stortingsvalget***

[9] Danmarks Statistik 2023: IT-anvendelse i befolkningen 2023